

ANAOKULU ÖĞRETMENİNİN ÇOCUKTA KİTAP SEVGİSİ OLUŞTURMASINDA ROLÜ

Araş. Gör. Hatice ŞİMŞEK*

İnsanlarda kitap sevgisi oluşturmada en uygun dönem kuşkusuz çocukluk dönemidir. Erken çocukluk döneminde kitaplarla kurulan ilişki, kitapları sevmeye, okuma alışkanlığı kazanma daha sonraki yıllarda okumayı öğrenmeye karşı ilgi ve tutumların oluşmasında ilk adımdır. Çocuklarımızı ezberleyen değil, araştıran, inceleyen, düşünce ve duygu evreleri geniş, bilgili bireyler olarak yetiştirmek istiyorsak, onlara erken çocukluk döneminde kitap ve okuma sevgisi kazandırmalıyız. Çünkü bilgilenmenin sürekliliği ancak okumakla sağlanabilir.

Okul öncesi dönemde anadilini doğru olarak konuşmayı öğrenen çocuk, aynı zamanda gördüğünü algılamayı, hafızasına kaydedip kullanmayı da öğrenir. Bu dönem resimli kitaptan, bir yetişkin aracılığı ile dinlediği (okuduğu) resimli kitaba geçiş dönemidir.

Okul öncesi dönemde dil öğrenmenin ilk aracı kitaptır. Kitap çocuğun hayatını zenginleştirir ve çocuğu eğlendirir. Kitapların konuları, resimleri ve psikolojik etkileri yönünden okulöncesi eğitim kurumlarında önemli bir yeri vardır.

Çocuğun hayatında oyun'dan sonra en fazla yer alan etkinlik okumadır. Bu etkinliğin yararlı ve verimli olması çocukta sağlam bir kitap sevgisi oluşturulmasına bağlıdır. Burada öğretmenlere önemli görevler

* Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitimi Fakültesi Aile Bilimleri ve Tüketici Eğt. Bölümü Çocuk Gelişimi ve İnsan İlişkileri Anabilim Dalı

düşmektedir. Özellikle okulöncesi eğitim kurumlarındaki öğretmenler çocukta kitap sevgisi oluşturmada en etkili modeldir.

Anaokulu öğretmenin çocukta kitap sevgisi oluşturmada etkili bir model olabilmesi için, çocukta kitap sevgisi oluşturma sorumluluğunun bilincinde olması ve kitap sevgisi oluşturma yollarını bilmesi gerekir.

Bu noktadan sonra, çocukta kitap sevgisi oluşturmak için anaokulu öğretmenin ne yapması ve nasıl davranması gerektiğini tartışmak yararlı olacaktır. Bu konuda belli bir program bulunmamaktadır. Ancak, anaokulu öğretmenlerine rehber olabilecek bazı temel ilkelere dayanarak, öğretmenin kendi yaratıcılığı ve çabasıyla sorun çözümlenebilir görünmektedir.

Çocukta kitap sevgisi oluşturmada belirtilmesi gereken ilk nokta, kitap sevgisine anaokulu öğretmenininde sahip olması gerektiğidir. Çocuğa kitabı sevdirebilmek için öğretmenin kitabı sevmesi gerekir. Kitap sevgisi olmayan anaokulu öğretmeni, kitap sevgisinin çocuk için anlam ve önemini yeterince kavrayamayacaktır. Ayrıca kendini, çocukta kitap sevgisi oluşturmak için tam anlamıyla veremeyecek, bu konuda yeterince yaratıcı olamayacaktır. Kitap sevgisine sahip olmayan bir anaokulu öğretmeni çocukta kitap sevgisi oluşturmada imkansız görünmektedir.

Çocukta kitap sevgisi oluşturmada anaokulu öğretmene düşen en önemli görevlerden birisi de çocuğun ilgi ve beğenilerini çok iyi belirleme ve bu ilgi ve beğenilerine uygun kitapları seçmektir. Çocuğun ilgi ve beğenilerine seslenen kitaplar, çocukta okuma ve kitap sevgisi uyandıracaktır. Gerek dil, gerek içerik, gerekse şekil bakımından kötü ve çocuğun ilgi ve beğenisine yönelik olmayan kitaplar çocukta kitap sevgisinin körelmesine neden olabilecektir.

Anaokulu öğretmene gerek dil, gerek içerik, gerekse şekil bakımından eğitim amaç ve ilkelerine uygun nitelikli çocuk yayınlarının seçiminde önemli görevler düşmektedir. Anaokulu öğretmeni kitap seçerken; kitabın konusunun basit ama iyi planlanmış olmasına, konusunun içinde hafif bir süpriz öğesi bulunmasına, dilinin doğru ve özenli olmasına, içeriğinin basit ama doyurucu olmasına, resimlerin çekici olmasına ve kitabın metninde belli oranda resim bulunmasına dikkat etmelidir.

Anaokulu öğretmeni çocuğun ilgi ve beğenisini belirleyerek, çocuğa yönelik bir kitapta bulunması gereken temel özellikleride dikkate alarak

nitelikli kitapları satın alabilir. Ancak bu yeterli değildir. Anaokulunda kitabı çocuk okuyamayacağı için öğretmenin iyi bir okuyucu ya da anlatıcı olması çocuğu okumaya özendirir ve kitap sevgisi oluşturur. Çocuğa yüksek sesle hikaye anlatmak ya da okumak, resimli kitaplar hakkında konuşmak kelime dağarcığını geliştireceği için oldukça yararlıdır. Özellikle kitaplar, okuma yazma bilmeyen çocuk için yazı yerine geçer. Okulöncesi dönemde çocuğa sunulacak resimli kitaplar çocuğa ilk kitap sevgisini aşılar. Ayrıca çocukta kitap sevgisi oluşturmada anaokulu öğretmeni toplu yada bireysel okuma dengesinide iyi ayarlamalıdır. Ağırlığın giderek bireysel okumaya kaydırılması çocuk için yararlı olacaktır.

Anaokulu programlarında hikaye dinleme, kitap okuma, çizerek, kesip biçerek kitapla oynama saatlerinin bulunması, anaokulu öğretmenin çocuk kütüphanelerinden ve yayıncı kataloglarından yararlanarak çocuk kitaplarından haberdar olması, kitaplar arasından güne uygun olanı seçmesi bilmesi çocukta kitap sevgisi oluşturmada etkilidir.

Öğretmen anaokulunda çocukta kitap sevgisi oluşturmaya yönelik birçok etkinlik düzenleyebilir. Kitaplık düzenleme, kitap sergileri, kitabevi ve kütüphane gezileri bu etkinlikler arasında sayılabilir. Bu etkinlikler kitap ağırlıklı ödüllere de desteklenmelidir. Öğretmenin konuşma tarzı, diksiyonları çocukta olumlu etki yapmalıdır. Anaokulu öğretmeni çocuğa zengin bir dil örneği vermek için imkanlar yaratmalı, kendisini devamlı yenilemelidir.

Sonuç olarak anaokulu öğretmeni çocukta kitap sevgisi oluşturmada önemli bir role sahiptir. Öğretmenin çocukta kitap sevgisi oluşturmada hiçbir çabadan kaçınmaması, bu konuda yeterli bilinç ve sorumluluğa sahip olması bu role olumlu bir yön verecektir.

KAYNAKLAR

- 1- Sever, S; "Çocuk Kitaplarında Dil Sorunları", Eğitim Dergisi, Sayı : 3 Ocak-Şubat-Mart 1993, S. 14-21.
- 2- DPT ve Unicef Türkiye'de Çocuğun Durumu, Ankara, 1989.
- 3- Kantarcıoğlu, S; Anaokulunda Eğitim. İstanbul : Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1992.
- 4- Yılmaz, B; "Okuma Alışkanlığında Öğretmenlerin Rolü" Eğitim Dergisi, Cilt : 1, Sayı :2, Nisan-Mayıs-Haziran. 1992, s. 5-12
- 5- Bamberger, R; Okuma Alışkanlığını Geliştirme. (Çev. Bengü Çapar) Kütüphaneler Genel Müdürlüğü, Ankara, 1990
- 6- Oğuzkan, F. A. Çocuk Edebiyatı, Ankara : Emel Matbaası, 1987.
- 7- Yakar, F., Lale G; Anaokulu Öğretmeninin Rehber Kitabı, İstanbul : YA-PA Yayınları, 1983.
- 8- Gürkan, T; "Okulöncesi Eğitimde Kitap" 9. YA-PA Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Haziran 1993.
- 9- Gönen, M. Halise D; "İlkokul 5. Sınıf Çocuklarında Okuma Alışkanlığının İncelenmesi", 9. YA-PA Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Haziran 1993.
- 10- Gönen, M; "Oyuncak ve Kitabın Çocuğun Gelişimi Açısından Önemi" Eğitim ve Bilim Dergisi, Cilt : 3, Sayı : 74, Ekim 1989, s. 59.
- 11- Gürkan, T; "Okulöncesi Çocuklarına Yönelik Yayınların Analizi" 8. YA-PA Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Mayıs 1992